

Zoekers gezocht

Focus op degenen die de weg kwijt zijn

Reeks: 'De weg van Jezus', **deel 7**

Preek

Zondag 13 september 2024
ds. Niels de Jong

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek

Dienst zondag 13 september 2024, voorganger: ds. Niels de Jong

Deel 7 in de reeks 'De weg van Jezus'

Zoekers gezocht: focus op degenen die de weg kwijt zijn

Lucas 15: 1 – 7

Korte terugblik (tot dusver) op de serie 'de weg van Jezus':

Inmiddels is dit de 7e aflevering in de serie 'De weg van Jezus'. De eerste drie gingen over obstakels, dingen die afhouden of tegenhouden van die weg van Jezus. We bespraken hoe heersende ideeën – van jezelf of je omgeving – je tegen kunnen houden. Verkeerd gerichte ambitie was het tweede obstakel. En de derde keer ging het erover dat we zomaar van die 'ja-maars' kunnen hebben – dingen die niet per se slecht zijn, maar zorgen dat we uitstellen om die weg van Jezus echt te gaan. In de vierde aflevering ging het erover waarom het anno nu nog steeds zulk goed nieuws is om die weg van Jezus te kunnen gaan. In de vijfde aflevering keken we naar welke houding past bij de weg van Jezus – geen houding van vergelijken en competitie, maar een houding van dienstbaarheid. De zesde aflevering ging over waar het allermeeft op aankomt - dat je in alles gemotiveerd wordt door liefde voor God boven alles en de ander als jezelf.

Deze zevende aflevering gaan we verder over wat de focus van Jezus had en wat onze focus wordt als we in het spoor van Jezus leven. We kijken hiernaar via het begin van Lucas 15.

Ik las ooit dit citaat uit een Rotterdamse roman: 'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets'. Degene uit dit boek had blijkbaar dat gevoel als hij om zich heen keek: 'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets.'

De weg kwijt zijn, verdwaald zijn, weg van huis, niet weten waar je heen moet. Is dat inderdaad een terechte typering van mensen van deze tijd? Van mensen om ons heen? Van ons? Je zou kunnen zeggen dat het ook een Bijbels idee is dat mensen verdwaald zijn. Zo begint de bijbel namelijk. Nadat de mens voor zichzelf gekozen heeft, is God de mens kwijt en vraagt Hij: 'mens, waar ben je?'

Bij de profeet Ezechiël, hoofdstuk 34, is dat ook de conclusie dat de leiders zich daar niet bekommerden om de mensen. Zij worden vergeleken met herders die zich niet om verdwaalde schapen bekommeren en niets voor hen deden en niet naar hen zochten. Jezus lijkt ook zo te kijken naar mensen om hem heen. Als mensen die verdwaald waren. Als schapen zonder herder – zo noemt hij mensen ergens. Aan zichzelf overgeleverd dus. Pijnlijk vond Jezus dat. En Jezus kan de mensen ook 'verloren' noemen. Kwijt. Weg van God. Dolend en dwalend door het leven.

Jezus voelde dat Hij juist voor verloren mensen was gekomen. Dat hij de ultieme poging van God was om mensen terug te brengen bij God. Want als hij kritiek krijgt op zijn bezoek aan de als bijzonder slecht bekend staande oppertollenaar Zacheus in Lucas 19, zegt hij tegen zijn criticasters: 'Ik ben gekomen om verlorenen te zoeken'.

Dit is ook wat Jezus duidelijk wil maken in Lucas 15. Allerlei zondaars en tollenaars komen Jezus opzoeken. Zij waren in moreel en godsdienstig opzicht de meest bedenkelijke figuren van die tijd. Onbetrouwbare en losbandige types, zichzelf verrijkende en hebzuchtige lui, zichtbaar foute mensen. Zij komen op Jezus af als bijen op honing. Die religieuze leiders van toen vinden het maar niets: 'Hij ontvangt zondaars en eet met hen'. Samen eten was een teken van acceptatie - Jezus wil dus bij hen zijn, met hen zijn. Voor de godsdienstige leiders is dit een teken dat Jezus zelf dus niet klopt, niet zuiver in de leer is, geen goed afgesteld moreel kompas heeft. Anders zou hij deze mensen wel op afstand hebben gehouden.

Zoals vaker reageert Jezus op deze kritiek met een verhaal. Als je heel Lucas 15 leest, zelfs drie verhalen, alle drie met dezelfde strekking. Het verhaal dat wij lezen is er een schaap kwijt, de herder gaat op zoek naar dit verdwaalde schaap, vindt het en viert een feestje met zijn vrienden en buren. In het tweede verhaal is er een munt kwijt, de vrouw zoekt en vindt uiteindelijk de munt terug en roept haar vriendinnen en buren bij elkaar om het te vieren. Het derde verhaal zitten nog meer lagen, maar ook daar is er iets kwijt - een vader zijn twee zonen. De eerste verloren zoon, de losbandige, wordt teruggevonden en dat leidt tot een groot feest; van de tweede verloren zoon, de serieuze, blijft het de vraag of die weer terugkomt bij de vader.

De moraal van deze verhalen is steeds: God zoekt mensen die hij kwijt is en als hij iemand terug heeft gevonden, is het feest in de hemel. En als je daar niet aan wilt - zoals die oudste zoon, zoals die godsdienstige leiders - dan heb je een probleem met God, want dan heb je blijkbaar een probleem met Gods hart. Want Gods hart gaat nu eenmaal uit naar verloren mensen. Deze verhalen waren toen Jezus ze vertelde, schokkend voor de luisteraars. Want ze doorkruisten het idee dat Gods hart eerst en vooral uitging naar de goede, fatsoenlijke en godsdienstige mensen. Een idee dat van alle tijden is, trouwens. Als je opgegroeid bent met de verhalen van Jezus vind je dit gedrag van Jezus misschien heel logisch. Maar ze zijn het niet. Toen niet en nu niet.

Het is zelfs echt een gek verhaal. En in het vreemde in een verhaal van Jezus - daar zit vaak precies het punt dat Jezus wil maken. De situatie is als volgt: een schaap was uit een kudde van 100 gelopen, weg uit de bescherming van de herder en zijn kudde. En een schaap op zijn eentje, zonder begeleiding, zonder bescherming stond ten dode opgeschreven. Hopeloos verloren - want zo'n schaap wist echt niet de weg terug of waar het ook maar heen moest. Kansloos. En Jezus zegt dan: 'Als iemand van jullie 100 schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet die 99 andere in de woestijn achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft?' Eh... wie dat doet? Niemand! Je laat toch niet 99 schapen in de woestijn, in een levensgevaarlijke omgeving achter om vervolgens op zoek te gaan naar eentje? Je riskeert toch niet de levens van 99 schapen om eentje te redden? Roekeloos zouden wij zeggen.

'Als iemand van jullie 100 schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet die 99 andere in de woestijn achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft?'

En hier zit precies het punt van deze vergelijking. Dat punt is natuurlijk niet dat God blijkbaar weinig geeft om de meerderheid, of dat hij weinig geeft om mensen die bij hem blijven. Het punt is wel dat God ongelooflijk veel geeft om de enkeling die hij kwijt is. Met een aan roekeloosheid grenzende liefde zoekt God naar zo'n verdwaald mens. God gaat achter mensen aan die hopeloos verloren zijn, kansloos om zichzelf te kunnen redden.

En met dit verhaal verklaart Jezus zijn focus op die zondaars en tollenaars. Want zij waren verdwaald. Zij waren kwijt. En dat kon God bijzonder veel schelen. En daarom stuurt God het liefste wat hij heeft op een risicovolle missie om mensen te redden die alles verknald hebben. Mensen die bewust of onbewust aan het dolen en dwalen zijn, in gevaar zijn, niet wetend waarheen te moeten. Daar kwam Jezus voor, omdat Gods hart juist voor zulke mensen klopt.

Ik weet niet met wie jij je identificeert in dit verhaal. Misschien ben je als die 99. Je bent altijd bij God gebleven. Fantastisch zou ik zeggen. Maar dan zit er ook iets kritisch in dit verhaal. Je bent niet beter dan iemand die kwijt is. De liefde van God is ook niet gebaseerd omdat je van de buitenkant gezien altijd trouw bent of bij hem gebleven bent. Zijn liefde is er, los van je gedrag. Natuurlijk is het beter bij de herder, en natuurlijk kun je daar het beste bij blijven – maar God is een God die achter je aan zal gaan als je verdwaald zou raken, om wat voor reden dan ook.

Ik weet niet met wie jij je identificeert in dit verhaal. Misschien voel je je gelijk dat je meer bent dan die ene. Ben je verdwaald of verdwaald geweest. Weg van God, dolend en dwalend. Overduidelijk gefaald en fouten gemaakt. Had je God achter je gelaten. Of misschien was je nog nooit bij God geweest, maar weet je wat het is om verdwaald te zijn in het leven. Op een losbandige manier misschien of op een andere manier. Levend zonder doel, zonder God, zonder zin. Je deed maar wat, zonder ergens te komen. Als je je nu zo verloren voelt - weet dan dat God je niet vergeten is, weet dat God het iets kan schelen, weet dat God alles geriskeerd heeft, je op een roekeloze manier liefheeft, om je bij Hem terug te krijgen. Thuis bij God. Waar het beter is dan waar dan ook.

Of je jezelf nu meer in die 99 herkent of in die ene - het is de bedoeling dat je wordt als die herder. En net zo goed als die vrouw en als die vader. Dat je een focus hebt op hen die kwijt zijn. En dat is ook de bedoeling van ons als kerk – dat we een focus hebben op hen die kwijt zijn. Dat we net als die vader op de uitkijk staan naar mensen, speurend of er mensen zijn die terug willen komen bij God, om hen te omhelzen, hartelijk te verwelkomen en hen zo Gods verwelkomende liefde te laten ervaren. Het is de bedoeling dat we als kerk net als die vrouw zoeken, alles op de kop zetten desnoods, allerlei moeite te doen, om die ene terug te vinden voor God. Het is de bedoeling dat we als kerk veiligheid en zekerheid achter ons laten en net als die herder risico's nemen om mensen maar terug te vinden voor God.

Als we als kerk de weg van Jezus willen gaan, dan zal deze focus te herkennen moeten zijn. Als jij of ik de weg van Jezus wil gaan, dan zal die focus te herkennen moeten zijn. Dat we gericht zijn op mensen die verloren zijn.

Nog een keer dat citaat uit dat boek: 'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets.' Misschien is niet iedereen vandaag de dag de weg kwijt, maar wel veel mensen, toch?

Nog een keer dat citaat uit dat boek: 'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets.' Misschien is niet iedereen vandaag de dag de weg kwijt, maar wel veel mensen, toch?

Mensen die dwalen en dolen, kwijt voor God. Bewust weggelopen van God. Onbewust weggebleven van God. In de hogere kringen, in de marges van de samenleving, jong en oud. Op een heel godsdienstige manier of een heel losbandige manier – maar weggelopen van God. Mensen die verdwaald zijn. Ze zijn er toch zoveel. Onlangs keek ik naar de Netflix-serie Painkiller – zoveel mensen verdwaald in afhankelijkheid van medicijnen, verslaafd. En weer anderen, zo zag je daar, verdwaald in hebzucht. En we zien om ons heen mensen verdwalen in een omgeving van competitiedrang en prestatiedruk. Weer anderen zie je verdwalen in de ene relatie na de andere. Weer anderen zie je verdwalen in een wereld vol verleidingen, vol prikkels, vol aanbod. Weer anderen zijn verdwaald in haat en wraak. Anderen in leugens en bedrog. Weer anderen weten de weg niet meer in een complexe, ingewikkelde, bedreigende wereld. Weer anderen dolen maar rond, omdat ze niets of niemand hebben om voor te leven. Niets de moeite waard. Anderen dolen, omdat er niemand in hun omgeving lijkt te zijn die de weg weet.

Er zijn toch veel mensen verdwaald?

'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets.'

En niemand doet iets?

Lucas 15 wil jou en mij ertoe brengen om wel iets te doen.

Als we de weg van Jezus gaan, dan volgen we degene die liet zien dat God ongelooflijk veel gaf om de mensen die Hij kwijt was. Dan volgen we degene die in zijn woorden, daden, verhalen en hele leven – altijd bezig was om mensen terug te brengen bij God. Wij zijn Jezus niet, maar als je Hem volgt, krijgt je wel eenzelfde focus. Gericht op de mensen die kwijt zijn. Met hen om te gaan, contact te maken, zonder veroordeling naar hen te kijken, wetend dat God net zo veel van hen houdt als van ons. Gaan we achter ze aan als ze vertrekken, laten we hen voelen dat we hen niet afschrijven, ook al hebben ze anderen of zij zelf dat misschien wel gedaan. We zoeken manieren om hen iets duidelijk te maken van Gods roekeloze liefde voor hen. In onze woorden, daden, verhalen en hele leven. Omdat we dat van Jezus afgekeken hebben.

Maar zitten mensen vandaag de dag wel op God en Gods liefde te wachten? Vinden velen het niet best zo zonder God?

Dat is de vraag. Je weet dat ergens nooit. In Lucas 15 lag het ook niet in de lijn der verwachting dat juist die tollenaars en zondaars Jezus kwamen opzoeken om naar hem te luisteren. Zouden er nu mensen zijn die open staan voor de boodschap van Jezus over God en Gods liefde? En daar moeite voor willen doen? Wie zijn nu op zoek? Zijn dat misschien ook mensen waarvan je het – net als toen – niet zou verwachten? Als je het mij vraagt, is dat zo.

Nog een keer dat citaat uit dat boek: 'Iedereen is de weg kwijt en niemand doet iets.' Misschien is niet iedereen vandaag de dag de weg kwijt, maar wel veel mensen, toch?

Drie groepen wil ik noemen. Allereerst **tieners en jonge twintigers**. Ergens sinds een jaar of twee hoor ik er van en merk ik het zelf ook, kom ik ze steeds vaker tegen. Jonge mensen die het bij Jezus zoeken. Soms wel met het geloof opgevoed, soms een beetje, soms helemaal niet. Bezig met de bijbel. Kijkend via social media. Zoekend. Ik vroeg pas aan iemand bij wie opeens het vuurtje was aangegaan – zonder gelovig te zijn opgevoed. Ik zei: ik heb het idee dat het de laatste tijd vaker gebeurt bij jonge mensen. Ze zei zoiets als: 'dat idee heb ik ook, dat het soort in de lucht hangt'. Zou het nu ook zou kunnen zijn, dat God een nieuw begin maakt bij jonge mensen?

Ik las een tijdje geleden een artikel over een opvallend aantal **geleerden die openlijk verklaren christen te zijn geworden**. Of althans, verklaren veel met het christelijk geloof op te hebben. Jordan Peterson, Ayaan Hirsi Ali, Tom Holland. In het artikel werden er meer genoemd, van een evolutiebioloog tot een techpionier, mensen die vrij onlangs tot geloof waren gekomen. Het meest uitgebreid kwam de invloedrijke historicus Tom Holland aan het woord. Voor een documentaire was hij in Irak beland. En daar in een verlaten kerk, die door IS met geweld was ontwijfd, een ervaring had gehad alsof de hemel de aarde raakte. Plus nog een bijzondere gebedsverhooring – het maakte dat hij sinds een paar jaar regelmatig in de kerk te vinden was.

Wetenschappers staan in onze cultuur niet bekend om hun gelovige uitingen. Zou het kunnen zijn dat God toch daar – ongedacht en onverwacht – een nieuw begin maakt en juist daar mensen tot Jezus komen?

Er is nog een groep, niet eentje van de laatste tijd, maar die er altijd is: **de overduidelijk, zichtbaar verdwaalden**. Mensen die overduidelijk weten dat ze gefaald hebben en het op eigen kracht niet redden.

Zoals deze week, toen ik alleen in de kerk was. Ik wachtte op een afspraak. Er werd aangebeld – ik verwachtte mijn afspraak, maar het was een vrouw. Ze was er vreselijk aan toe. Bibberend van de kou of van de verslaving – ik weet het niet. Op blote voeten. Zelden heb ik zo'n ellendig hoopje mens gezien, ik denk nog geen 45 kilo. In een paar zinnen vertelde ze het vreselijke wat haar was overkomen. Ze was ergens uit een huis gevlucht. En zoals sommige mensen in noodsituaties doen, deed zij ook: aankloppen bij een kerkgebouw. Of ik misschien sokken en schoenen voor haar had. Ook al was zij niets waard. Ik zei dat het niet waar was, ze was wel degelijk iets waard. Ze huilde en schudde van niet, ze geloofde me niet. Ik ging op zoek naar sokken en schoenen ergens bij de spullen van de kledingbank in onze kerk. Toen ik een paar minuten later terugkwam, was ze weg.

Ik heb deze week vaak aan haar moeten denken – zeker bij de voorbereiding van deze preek. Ik zou zo hopen dat ze wist, dat ze kon geloven, dat ze de moeite waard was. Dat God alles voor haar heeft geriskeerd om haar terug bij zich te krijgen. Dat God haar al die moeite waard vindt. Ik zou zo hopen dat ze kon geloven dat God Jezus had gestuurd, precies voor verloren mensen zoals zij. Omdat Gods hart waanzinnig hard klopt voor verloren mensen, beschadigde mensen, zondige mensen, mensen in nood, afgeschreven mensen, verslaafde mensen.

Ik zou zo hopen dat ze wist, dat ze kon geloven, dat ze de moeite waard was. Dat God alles voor haar heeft geriskeerd om haar terug bij zich te krijgen. Dat God haar al die moeite waard vindt. Ik zou zo hopen dat ze kon geloven dat God Jezus had gestuurd, precies voor verloren mensen zoals zij. Omdat Gods hart waanzinnig hard klopt voor verloren mensen, beschadigde mensen, zondige mensen, mensen in nood.

De mensen van de straat staan niet bekend om hun regelmatige kerkgang. Maar zou het kunnen zijn dat God toch daar – ongedacht en onverwacht – een nieuw begin maakt, dat zulke mensen meer en meer gaan aankloppen bij de kerk en zij thuis zullen komen bij God? Ik weet natuurlijk niet zeker wie er wel of niet open staan om naar Jezus te luisteren, om tot God te komen. Maar al vaak genoeg ben ik verrast. Het kan zomaar iemand zijn van wie jij het nooit had gedacht. Het kan zomaar zijn bij een groep waar jij niet zoveel mee hebt. Het kan zomaar zijn dat mensen waar jij liever met een boog omheen loopt, dat die open staan om naar Jezus te gaan luisteren. Dat zij gevonden worden door Gods roekeloze liefde.

Ik sluit af, er is nog iets gekks aan die drie verhalen van Jezus. Het uitbundige feest aan het eind van ieder verhaal. Als je je zoon terug hebt – de zoon die je beledigd heeft tot het bot, die je voor de hele gemeenschap voor schut heeft gezet, als je die al kunt omarmen. Dan beleg je geen dorpsfeest – en zeker niet op de manier zoals Jezus het vertelt. En als je een van je tien muntjes kwijt was en weer gevonden hebt. We snappen de zucht van verlichting, maar nee, daarvoor hoef je niet je vriendinnen en burens voor bij elkaar om dit te vertellen. En als je herder bent en er was één van je 100 schapen weggelopen, maar die heb je weer teruggevonden. Dan roep je daarvoor je burens en vrienden ook weer niet voor bij elkaar om dit te vieren. Jezus overdrijft natuurlijk bewust. Om iets duidelijk te maken. Namelijk dat wij misschien kunnen denken – wat stelt nu één mens voor? Het gaat toch om aantallen? Maar Jezus maakt duidelijk dat God anders denkt. Hij denkt niet in aantallen. Voor God is het iets groots als één enkele mens terugkeert tot God. De hemel springt ervan op.

Denk nooit te klein van die ene – of het nu jezelf betreft of een ander. Die ene die gevonden wordt, telt voor God. Daar was het hem om te doen. Daar was het Jezus dus om te doen. Iedere tollenaar, elke zondaar telt. En als we de weg van Jezus gaan, krijgen we als het goed is hoe langer hoe meer die focus. De focus op hen die kwijt zijn.

‘Iedereen is de weg kwijt, maar niemand doet iets’. Het klopt ergens ook niet. Want God heeft er wel degelijk iets aan gedaan – in Jezus heeft Hij alles gegeven wat Hij had. En op dat spoor kan het niet anders dat we ook iets gaan doen.

Amen.

Je doet ertoe.